

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	AZLL 416, Şifahi sənət və yazılı ədəbiyyat, 3 kredit, 6 AKTS
	Departament	Dillər və ədəbiyyatlar
	Proqram (bakalavr, magistr)	Magistr
	Tədris semestri	2026/2027-ci tədris ilinin payız semestri
	Fənni tədris edən müəllim (lər)	Dosent, filologiya elmləri doktoru Hikmət Quliyev
	E-mail:	hikmet.guliyev85@gmail.com
	Telefon:	050 6231355
	Mühazirə otağı/Cədvəl	
	Konsultasiya vaxtı	Tələbələrle razılaşdırılmış vaxtda
Prerekvizitlər	yoxdur	
Tədris dili	Azərbaycan	
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	Məcburi	
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat	1. Folklor və yazılı ədəbiyyat, I kitab (məqalələr toplusu). Bakı: Nurlan, 236 s. 2. Folklor və yazılı ədəbiyyat, II kitab (məqalələr toplusu). Bakı: Nurlan, 224 s. 3. Nəbiyev A. Azərbaycan xalq ədəbiyyatı (I hissə). Bakı: Çıraq, 2009, 609 s. 4. Nəbiyev A. Azərbaycan xalq ədəbiyyatı (II hissə). Bakı: Elm, 2006, 649 s. 5. Abdulla K. Mifdən Yazıya və yaxud gizli Dədə Qorqud. Bakı: Mütərcim, 2009, 376 s. 6. Abdulla K. "Kitabi-Dədə Qorqud" poetikasına giriş. Bakı: R3 Poliqraf, 2017, 320 s. 7. Bayat F. Folklor dərsləri. Bakı: Elm və təhsil, 2012, 424 s. 8. Bayat F., Bəşirli X. Azərbaycan folkloru və yazılı ədəbiyyat. Bakı: Elm və təhsil, 2013, 199 s. 9. Kazımoğlu M. Şifahi və yazılı ədəbiyyat. Bakı: Elm və təhsil, 2025. 10. Xavəri S. Folklor və milli mədəniyyət: funksional semantika problemləri. Bakı: Sabah, 2018, 220 s. 11. Qarayev S. Mifoloji xaos. Bakı: Elm və təhsil, 2016, 212 s. 12. Qafarlı R. Uşaq folklorunun janr sistemi və poetikası. Bakı: Elm və Təhsil, 2013, 540 s. 13. Qasımlı M. Ozan-aşıq sənəti. Bakı: Uğur, 2011, 304 s. 14. Əmrahoglu A. Epik sözün poetik gücü. Bakı: Elm, 2000, 212 s. 15. Qarayev S., Quliyev H. Azərbaycan nağılları: obrazlar və funksiyalar. Bakı: Savad, 2021, 456 s. 16. Quliyev H. Virtual mühitdə folklor: ənənə və kommunikasiya. Bakı: Sabah, 2018, 256 s. 17. Quliyev H. İnternet folkloru: nəzəri-metodoloji kontekst və folklorik məna yaradıcılığı. Bakı, 2025. 18. Bəydili C. Türk mifoloji sözlüyü. Bakı: Elm, 2003, 418 s. 19. İsmayılova Y. "Dədə Qorqud kitabı" və müasir Azərbaycan ədəbi düşüncəsi. Bakı: Elm, 2011, 368 s. 20. Sadıq İ. Nəsimi və folklor. Bakı: Azərnəşr, 2020, 80 s. 21. Nizami Gəncəvi və folklor. Bakı: Nurlan, 2013, 214 s. 22. Molla Nəsrəddin (satirik jurnal). 1-ci cild (1906–1907). Bakı: Şərq-Qərb, 2017, 660 s. 23. Çobanoğlu Ö. Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş. Ankara: Akçağ, 2015, 448 s. 24. Dorson R. M. Günümüz Folklor Kuramları. Ankara: Geleneksel Yayınları, 2011. 25. Ong W. J. Sözlü ve Yazılı Kültür: Sözün Teknolojileşmesi. İstanbul: Metis, 2014, 230 s. 26. Shifman L. Memes in Digital Culture. Cambridge, MA: MIT Press, 2014. 27. Blank T. J. (ed.). Folklore and the Internet: Vernacular Expression in a Digital World. Logan: Utah State University Press, 2009.	

	28. Bronner S. J. Explaining Traditions: Folk Behavior in Modern Culture. Lexington: University Press of Kentucky, 2011. 29. Bauman R. Verbal Art as Performance. Long Grove: Waveland Press, 1986. 30. Finnegan R. Oral Literature in Africa. Cambridge: Open Book Publishers, 2012. 31. UNESCO. Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage. 2003. 32. AMEA Folklor İnstitutunun elektron resursları: folklor.az. 33. AMEA Ədəbiyyat İnstitutunun elektron resursları: literature.az. 34. Azərbaycan Milli Kitabxanasının elektron resursları: anl.az. 35. "Milli Folklor" dərgisinin elektron resursları: millifolklor.com		
Tədris metodları	Mühazirə		+
	Qrup müzakirəsi		+
	İnteraktiv		+
Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix/son müddət	Faiz (%)
	Aralıq imtahanı		30
	Fəallıq		5
	Tapşırıq və testlər		10
	Prezentasiya/Qrup müzakirə		10
	Final imtahanı		40
	Davamiyyət		5
	Yekun		100
Kursun təsviri	“Şifahi sənət və ədəbiyyat” fənni şifahi sənəti yalnız yazılı ədəbiyyatın “qaynağı” kimi deyil, özünəməxsus kommunikativ, estetik və sosial-mədəni sistem kimi nəzərdən keçirir. Kursda şifahi ənənə ilə yazılı ədəbiyyat arasındakı münasibətlər genezis, tipologiya, poetika, performans, yaddaş, intertekstual əlaqə və mənəyaratma müstəvilərində araşdırılır. Şifahi mətnin yazıya keçirilməsi, yazılı mətnin folklorikləşməsi, folklorik motiv və modellərin ədəbiyyatda yenidən işlənməsi, eləcə də bu münasibətlərin rəqəmsal kommunikasiya mühitində yeni formalar qazanması diqqət mərkəzindədir. Kurs şifahi sənət-ədəbiyyat münasibətini sabit “təsir” modeli ilə məhdudlaşdırmır, mətnin yaranması, ötürülməsi, mənimsənilməsi, variantlaşması, yenidən kontekstləşdirilməsi və müxtəlif media mühitlərində dolaşımı proseslərini birlikdə təhlil edir. Beləliklə, tələbələr ənənə, müəlliflik, kollektiv yaddaş, performans, folklorikləşmə və rəqəmsallaşma anlayışlarının qarşılıqlı əlaqəsini müasir folklorşünaslıq və ədəbiyyatşünaslıq baxımından dərk edirlər.		
Kursun məqsədləri	➤ Şifahi sənət və yazılı ədəbiyyat arasındakı münasibətləri “qaynaq-təsir” modeli ilə məhdudlaşdırmadan, kommunikativ, poetik, sosial-mədəni və semantik müstəvilərdə təhlil etmək; ➤ Şifahi ənənənin performativ, kollektiv və variantlaşan xarakterini, yazılı mətnin isə müəlliflik, kompozisiya və sabitləşmə xüsusiyyətlərini müqayisəli şəkildə dərk etdirmək; ➤ Mif, epos, nağıl, lətifə, atalar sözü, aşiq yaradıcılığı və digər şifahi formaların yazılı ədəbiyyatda transformasiya və yenidən mənalandırılma mexanizmlərini araşdırmaq; ➤ şifahi və yazılı mədəniyyət münasibətlərinin media və texnologiya dəyişdikcə necə yeniləndiyini, o cümlədən rəqəmsal mühitdə folklorik məna yaradıcılığının yeni formalarını göstərmək; ➤ tələbələrdə mətn, performans, kontekst, variant, yaddaş və kommunikasiya əlaqələrini nəzərə alan müasir tədqiqat vərdişləri formalaşdırmaq.		

Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	Fənnin sonunda tələbələr: FTN 1 - Şifahi sənət və yazılı ədəbiyyatın əsas nəzəri anlayışlarını və onların qarşılıqlı münasibət modellərini izah edə bilirlər; FTN 2 - Şifahi və yazılı mətnləri janr, poetika, süjet, obraz, motiv, performans və kontekst baxımından müqayisəli təhlil edə bilirlər; FTN 3 - Folklorik materialın yazılı ədəbiyyatda transformasiyasını, intertekstual əlaqələri və yenidən mənalandırılma mexanizmlərini müəyyənləşdirə bilirlər; FTN 4 - Şifahi ənənənin yaddaş, kollektiv mənalandırma və sosial kommunikasiya ilə əlaqəsini əsaslandırma bilirlər; FTN 5 - Rəqəmsal mühitdə şifahi sənət və folklorik ifadələrin yeni dolaşım, variantlaşma və məna yaratma formalarını analitik şəkildə qiymətləndirə bilirlər; FTN 6 - Elmi mənbələrlə işləmək, nəzəri yanaşmanı konkret mətn və materiala tətbiq etmək, akademik təqdimat və tədqiqat mətni hazırlamaq bacarığı nümayiş etdirirlər.
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	1. Fəallığa görə veriləcək bal tələbənin müzakirələrdə aktiv iştirakına, mətn təhlilində göstərdiyi fəallığa, yeni və əlavə ədəbiyyatlara göstərdiyi marağa görə verilir. 2. Davamiyyətə görə bal verilməsində tələbənin dərstdə ardıcıl iştirakı və dərstdə özünü qaydalara uyğun aparması nəzərə alınır. Üzürsüz buraxılan 2 dərs üçün 1 (bir) bal çıxılır. 3. Tapşırıqlar – folklor və yazılı ədəbiyyatın qarşılıqlı əlaqə və bağlılığına dair elmi məqalə və araşdırmalar; 4. Prezentasiya – semestr boyu tələbənin müəyyən bir mövzu üzrə hazırladığı təqdimatlar; İmtahan haqqında: 1. İmtahana hazırlaşarkən dərslərdə götürülmüş qeydləri öyrənməklə yanaşı, dərsin iş planında göstərilmiş ədəbiyyatlara, o cümlədən əlavə mənbələrə də müraciət etmək lazımdır. 2. İstifadə ediləcək ədəbiyyatın bir qismi tərəfimizdən təmin ediləcəkdir. 3. Aralıq və Final imtahanlarının hər ikisində suallar test və ya klassik ola bilər. Süni intellektdən istifadə qaydaları: Şifahi sənət və yazılı ədəbiyyat fənninin tədrisində generativ süni intellekt (GSİ) alətlərindən yalnız tələbənin öyrənmə, tədqiqat və fərdi inkişaf fəaliyyətini dəstəklədiyi, onun müstəqil düşünmə, yazma, təhlil və kommunikasiya bacarıqlarını əvəz etmədiyi hallarda məqsədyönlü, məsuliyyətli və şəffaf şəkildə istifadəsinə icazə verilir. GSİ fənn üzrə bilik və bacarıqların mənimsənilməsinə köməkçi vasitə kimi istifadə edilə bilər, lakin tələbənin özünün formalaşdırılmalı olduğu fikir, argument, təhlil, mətn və yekun nəticələri əvəz etməməlidir. Tələbə GSİ-dən istifadə etdiyi halda bunu təqdim etdiyi müvafiq iş və ya materialda açıq şəkildə bəyan etməli, istifadə etdiyi GSİ alətini və ondan hansı məqsədlə yararlandığını göstərməlidir. GSİ-dən istifadənin gizlədilməsi və ya GSİ tərəfindən yaradılmış məzmunun tələbənin müstəqil işi kimi təqdim edilməsi akademik dürüstlük və şəffaflıq prinsiplərinin pozulması hesab olunur və tələbə bu pozuntuya görə universitetin müvafiq qaydalarına əsasən məsuliyyət daşıyır. Eyni zamanda, GSİ tərəfindən yaradılan və ya təqdim olunan məlumatların düzgünlüyünün, etibarlılığının və obyektivliyinin yoxlanılmasına görə məsuliyyət tələbənin öz üzərinə düşür. GSİ tərəfindən təqdim olunan məlumatda faktla bağlı səhv, uydurma məlumat və ya istinad, yanlış nəticə və qərəzli məzmun olduqda, həmin məlumatın yoxlanılmadan tələbə tərəfindən təqdim edilən işə daxil edilməsi tələbəni məsuliyyətdən azad etmir. Tələbə istifadə etdiyi məlumatın məzmununa və təqdim etdiyi işin akademik dürüstlük, elmi etibarlılıq və fənnin tələblərinə uyğunluğuna görə məsuliyyət daşıyır. İmtahanlar və müəllim tərəfindən müstəqil bilik və bacarıqların qiymətləndirilməsi məqsədilə müəyyən edilmiş tapşırıqlar zamanı GSİ alətlərindən istifadəyə yol verilmir. Dərs zamanı ayrı-

	ayrı tapşırıqlar üçün GSİ-dən istifadəyə xüsusi məhdudiyyət və ya qadağa tətbiq edilə bilər. Bu tədbirlər aşağıdakı kimi müəyyənləşdirilir: 1. Şifahi və ya yazılı xəbərdarlığın verilməsi 2. Tapşırığın yenidən təqdim edilməsi 3. Tapşırıq üzrə balın azaldılması və ya sıfırlanması (0 bal). GSİ-dən istifadə - Fənnin məqsədləri və məzmunu nəzərə alınmaqla, GSİ-dən aşağıdakı istiqamətlərdə istifadəyə icazə verilir: - Mövzu üzrə ideyaların formalaşdırılması, tədqiqat sualının dəqiqləşdirilməsi və ilkin iş planının hazırlanması; - Şifahi və yazılı mətnlər üzrə materialların sistemləşdirilməsi, təsnifləşdirilməsi və müqayisəli təhlilə hazırlanması; - Folklorik mətnlərin variantlarının, motivlərin, obrazların, janr və poetik xüsusiyyətlərin müqayisəsi üçün ilkin analitik istiqamətlərin müəyyənləşdirilməsi; - Şifahi sənət nümunəsinin ifa, kommunikativ kontekst, mətn və sosial-mədəni funksiya baxımından təhlili üçün sualların və analitik sxemlərin hazırlanması; - Şifahi ənənədən yazılı ədəbiyyata, eləcə də rəqəmsal mühitə keçid zamanı məna və forma dəyişikliklərinin modelləşdirilməsi və nümunələrin müqayisəsi; Təqdimat, layihə və tədqiqat işlərinin strukturunun planlaşdırılması, alternativ yanaşmaların və arqumentlərin müqayisə edilməsi; GSİ-dən istifadəyə dair məhdudiyyətlər - Tələbənin əvəzinə məqalə, esse, analitik yazı, kurs işi və ya digər qiymətləndirilən akademik işin tam və ya əsas hissəsinin GSİ tərəfindən hazırlanmasına icazə verilmir; - Tələbənin özünün formalaşdırdığı fikir, arqument, təhlil və nəticələrin GSİ tərəfindən tələbənin müstəqil işi kimi təqdim ediləcək şəkildə yaradılmasına və ya dəyişdirilməsinə yol verilmir; - GSİ tərəfindən təqdim edilən faktlar, nəzəri müddəalar, sitatlar, terminlər və xüsusilə biblioqrafik məlumatlar tələbə tərəfindən ilkin mənbə əsasında yoxlanılmalıdır. Mövcud olmayan mənbə və istinadlardan istifadə yolverilməzdir; - GSİ-dən istifadə edildikdə tələbə istifadə olunan aləti və onun hansı məqsədlə tətbiq edildiyini qısa şəkildə göstərməlidir;
--	---

Cədvəl

Həftə	Tarix	Fənnin mövzuları	Dərslik/Tapşırıqlar
1	2 s.	Şifahi sənət və ədəbiyyat: anlayış, predmet və münasibət modelləri	Mətnlər: Kazımoğlu, “Şifahi və yazılı ədəbiyyat”; Bauman, Verbal Art as Performance. Tapşırıq: “Şifahi sənət yalnız ədəbiyyatın mənbəyidirmi?” sualı üzrə 1 səhifəlik analitik mətn.
2	4 s.	Sözdən yazıya, yazıdan rəqəmsal mühitə: kommunikasiya texnologiyası və folklorik məna	Ong, Sözlü və Yazılı Kültür; Quliyev, H. Virtual folklor: ənənə və kommunikasiya Tapşırıq: eyni folklorik nümunənin şifahi, yazılı və rəqəmsal dövriyyəsinə müqayisə etmək.

3	2 s.	Janr, forma və performans: şifahi sənətin janr sərhədlərinin çevikliyi	Nəbiyev; Bayat; Bauman. Tapşırıq: bir janr nümunəsini mətn + ifa + kontekst üçlüyündə təhlil etmək.
4	4 s.	Mif, folklor və ədəbiyyat: mifoloji düşüncənin mətnlərarası transformasiyası	Abdulla; Qarayev; Bəydili. Tapşırıq: ədəbi mətndə mifoloji modelin hansı funksional dəyişikliklərə uğradığını göstərmək.
5	2 s.	Təhkiyə və perspektiv: şifahi narrativdən müəllif təhkiyəsinə	Əmrahoğlu; İmanov; Finnegan. Tapşırıq: nağıl/dastan süjeti ilə onun ədəbi işlənməsində təhkiyə fərqlərini müqayisə etmək.
6	4 s.	Folklorik yaddaş və klassik poeziya: ənənənin poetik yenidən qurulması	Nizami Gəncəvi və folklor; Sadıq, Nəsimi və folklor; İsmayılova. Tapşırıq: motiv, obraz və ya formulun klassik poetik mətnə transformasiyasını təhlil etmək.
7	2 s.	Konflikt, gülüş və sosial semantika: şifahi sənətdən satirik ədəbiyyata	Kazımoğlu, Xalq gülüşünün poetikası; Molla Nəsrəddin materialları. Tapşırıq: lətifə və satirik mətnin sosial konflikt yaratma mexanizmlərini müqayisə etmək.
		Aralıq imtahan	
8	4 s.	Akademik folklorşünaslıq və ədəbiyyatşünaslıqda nəzəri yanaşmalar	Çobanoğlu; Dorson. Tapşırıq: seçilmiş bir nəzəri yanaşmanın konkret folklorik və ədəbi materiala tətbiqi.
9	2 s.	Uşaq folkloru və uşaq ədəbiyyatı: “böyüklərdən uşaqlara, uşaqlardan böyüklərə” metaforik mənanın mübadiləsi	Qafarlı; Azərbaycan nağılları. Tapşırıq: uşaqlar üçün folklorik materialın ədəbi adaptasiyasında dəyişən məna və funksiyaları müəyyən etmək.
10	4 s.	Aşıq yaradıcılığı, ozan ənənəsi və yazılı ədəbiyyat: performansdan mətnə	Qasımlı; Nəbiyev; Əmrahoğlu. Tapşırıq: aşıq mətnində performans elementlərinin yazılı təqdimatda necə dəyişdiyini təhlil etmək.
11	2 s.	Məkan, yaddaş və identiklik: folklorik motivin ədəbi məkana çevrilməsi	Xavəri; Qarayev; seçilmiş ədəbi mətn. Tapşırıq: sakral və ya yaddaş məkanının folklorik və ədəbi semantikasını müqayisə etmək.
12	4 s.	Rəqəmsal folklor və ədəbiyyat: mem, sitat, remiks və folklorikləşmə	Quliyev, İnternet folkloru; Shifman, Memes in Digital Culture; Blank, Folklore and the Internet.

			Tapşırıq: internet folkloru nümunələrindən seçmək və variantlaşma mexanizmini təhlil etmək.
13	2 s.	Cənubi Azərbaycan folkloru və ədəbiyyatı: M.H.Şəhriyarın “Heydərbabaya salam” poeması	Çoxcildlik Cənubi Azərbaycan folkloru və Şəhriyarın Əsərləri. Tapşırıq: “Heydərbabaya salam” poemasının folklorik təhlili
14	4 s.	Mətdən media mühitinə: “Molla Nəsrəddin”dən sosial media satirasına	Molla Nəsrəddin jurnalı; Quliyev, İnternet folkloru. Tapşırıq: klassik satirik modelin müasir rəqəmsal ifadəsini bir nümunə üzərində göstərmək.
15	2 s.	Epos, dastan və roman: epoxal düşüncənin məna layları	Qarayev və Quliyev, Azərbaycan nağılları; Əmrahoglu. Tapşırıq: bir folklorik süjetin ədəbi transformasiyasını “ənənə–müəllif–yeni kontekst” sxemi üzrə təqdim etmək
		Final	